

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA

UKMERGĖS UŽUPIO PAGRINDINĖS MOKYKLOS IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA

IŽANGA

Vizito laikas – 2017 m. vasario 20–24 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda: Ilmantė Bagdonė, Reda Valančienė, Virginija Juknienė, Sonata Lažauninkienė, Aušra Raišienė.

Mokyklos veiklos kokybės ataskaita parengta išanalizavus kiekybinius ir kokybinius duomenis bei informaciją. Išorės vertintojai stebėjo 100 pamokų, apėmė 10 neformaliojo švietimo užsiėmimų, 3 klases valandėles ir 2 pagalbos specialistų užsiėmimus. Vizito metu buvo gilinamasi į mokyklos vadovų, aptarnaujančio personalo, mokinių, mokytojų veiklą, kalbėtasi su mokyklos darbuotojais, savivaldos institucijų atstovais, mokiniais ir jų tėvais. Išanalizuoti mokyklos veiklos, mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo dokumentai, informacija mokyklos standuose ir interneto svetainėje, naudotasi NMVA ir Ukmergės rajono švietimo ir sporto skyriaus pateiktais duomenimis.

Ukmergės Užupio pagrindinė mokykla yra įsikūrusi Šventosios upės krante, toliau nuo centro, buvusiame Smėlių rajone. Direktorės teigimu, rajonas yra miesto pakraštyje, senstantis, mažai jaunų šeimų ir tai turi įtakos mokinių skaičiaus mažėjimui. Kultūrinių židinių arti mokyklos nėra. Šalia mokyklos yra įsikūrę Vaikų globos namai, kurių auklėtiniai lanko Užupio mokyklą. Mažėjant mokinių skaičiui rajone, Užupio pagrindinėje mokykloje vyko keletas struktūros pokyčių. 2013 m. mokykla dalyvavo Ukmergės jaunimo mokyklos reorganizavime: nuo 2013 m. rugsėjo 1 d. Užupio pagrindinėje mokykloje komplektuotos jaunimo klasės – mokykla perėmė visas Jaunimo mokyklos teises ir pareigas. Nuo 2015 m. rugsėjo 1 dienos mokykloje sukomplektuota produktyviojo mokymosi klasė, kurioje įgyvendinama Pagrindinio ugdymo II dalies programa (vizito metu buvo viena 9PM ir viena 10PM klasės). Užupio pagrindinėje mokykloje gali būti teikiamos suaugusiųjų pradinio bei pagrindinio ugdymo programos.

STIPRIEJI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Gebantys bendrauti ir bendradarbiauti mokiniai (1.1.1. – 3 lygis). Mokinių socialumas yra geras. Mokiniai noriai dalyvauja jiems siūlomose bendrose veiklose. Iš pokalbių su Mokinių taryba, Mokyklos taryba paaiškėjo, kad mokiniai suvokia ir prisiima atsakomybę už kai kurių renginių, tam tikros veiklos vykdymą. Daugumoje (62 proc.) stebėtų pamokų mokiniai pagarbiai elgėsi su draugais, mokytojais, bendravo ir bendradarbiavo. Mokykla tinkamai organizuoja socialinę-pilietinę mokinių veiklą, skatindama mokinių socialinį solidarumą, toleranciją, pilietinį, tautinį aktyvumą: mokykloje pažymimos valstybinės šventės, svarbios datos, vykdomos įvairios akcijos. Apie vykdomas veiklas informuojama mokyklos svetainėje, mokyklos laikraštyje, yra nuotraukų stendų klasių kabinetuose.

2. Geri mokinių sportiniai ir kiti neformalaus švietimo pasiekimai (1.2.1. – 3 lygis). Mokykla pripažįsta asmeninius mokinių pasiekimus ir sudaro tinkamas sąlygas daugumai (86,7 proc.) mokinių dalyvauti įvairiose veiklose (savivaldoje, neformaliojo švietimo užsiėmimuose, renginiuose, akcijose, olimpiadose ir konkursuose, projektuose, stovyklose, išvykose, sporto varžybose), bendrauti su kitų mokyklų mokiniais, įvairių įstaigų, organizacijų atstovais. 2016–2017 m. m. įvairiuose rajoniniuose ir respublikiniuose renginiuose jau dalyvavo 396 mokiniai, iš jų – 238 tapo įvairių konkursų prizininkais ar laureatais. Geri mokinių pasiekimai olimpiadose, konkursuose, varžybose. Mokykla turi gerus pasiekimus pasižymintį šokių kolektyvą, todėl yra nuolatinė Respublikinių

moksleivių dainų švenčių dalyvė. Pokalbio metu Mokinių tarybos nariai džiaugėsi, kad jų pasiekimai yra įvertinami, pastebimi.

3. Suplanuotos prasmingos veiklos pamokoje skatina mokymosi džiaugsmą (2.2.1. – 3 lygis). Vadovavimas mokymuisi tinkamas. 61 proc. stebėtų pamokų vadovavimas kiekvieno mokinio ugdymuisi įvertintas gerai ir labai gerai. Šiose pamokose mokytojai tikėjo mokinių galiomis, planavo ir parinko prasmingas ugdymo(si) veiklas, kurios skatino mokinių smalsumą ir entuziazmą, sudarė sąlygas išgyventi pažinimo, kūrybingumo džiaugsmą. Patirta sėkmė skatino mokinių susidomėjimą ugdomąja veikla, o tai darė įtakos jų aktyvumui pamokoje. Pamokose naudoti aktyvūs mokymo metodai, parinktos prasmingos veiklos skatino mokinių idėjas, iniciatyvas, kėlė mokiniams mokymosi džiaugsmą ir didino mokymosi motyvaciją.

4. Mokinių ir mokytojų tarpusavio santykiai grindžiami pasitikėjimu (2.3.2. – 3 lygis). Mokytojų, administracijos, pagalbos mokiniui specialistų, kitų mokyklos darbuotojų ir mokinių bendravimo santykius palankiai vertino dauguma pokalbiuose su vertintojais dalyvavusių mokinių ir jų tėvų. Šiuos teiginius paremia 2015–2016 metų mokyklos pažangos apklausos duomenys: dauguma mokinių teiginį „*Aš jaučiuosi saugiai visoje mokykloje: klasėje, koridoriuose, kieme, valgykloje, tualetuose*“ vertina teigiamai (įvertis – 3,3 balo). Vertinimo savaitę pamokų metu stebėti tinkami mokinių ir mokytojų, mokinių tarpusavio santykiai, sudarantys sąlygas mokymuisi, darbingam mikroklimatui, bendravimui ir bendradarbiavimui. 22 proc. pamokų mokinių ir mokytojo santykiai išskirti kaip stiprusis pamokos aspektas. Mokyklos bendruomenė skiria tinkamą dėmesį palankių emocinių, savitarpio supratimo, palaikymo santykių kūrimui, bendravimui.

5. Mokinių saviraiškos poreikius tenkina įvairios veiklos mokykloje (2.3.2. – 3 lygis). Pokalbių metu mokytojai teigė, kad įvairios veiklos orientuojamos į mokinių asmeninių, socialinių, edukacinių, profesinių kompetencijų ugdymą. 2016–2017 m. m. mokykla yra išnaudojusi visas valandas, skirtas neformaliajam šveitimui. Populiariausiomis veiklomis mokiniai įvardina muzikinius, sportinius užsiėmimus. Iš pokalbio su tėvais paaiškėjo, kad mokykloje veikiantys būreliai yra populiarūs, dauguma mokinių renkasi neformalias veiklas mokykloje. Vertinimo savaitę fiksuotas geras mokinių būrelių lankomumas (91,6 proc.). Mokykla teikia paraiškas ir dalyvauja įvairiose projektinėse, kūrybinio ugdymo, pilietiškumo, prevencinėse veiklose, kurios įtraukia daugelį mokinių, ugdo pilietiškumo, savanorystės kompetencijas, tolerancijos, pagalbos vienas kitam vertybines nuostatas. Iš neformaliojo švietimo stebėjimo protokolų darytina išvada, kad mokytojai kartu su mokiniams aptaria ugdymo(si) tikslus, veiklų pabaigoje pasimatoja asmeninę pažangą.

6. Šiuolaikinių priemonių naudojimas padeda mokiniams siekti ugdymosi tikslų (3.1.1. – 3 lygis). Ugdymo procese naudojama įranga ir priemonės atitinka šiuolaikinius ugdymo reikalavimus. Mokytojai, mokiniai ir jų tėveliai vertina turimas priemones. Daugelio klasių erdvės pritaikytos individualiam ir grupiniam darbui, stenduose saikingai pateikiama informacija, mokymui(si) naudojami mokinių darbai. Informacinės technologijos taikomos mokymui(si), taip pat naudojamos elektroninės pratybos, kuriami interaktyvūs žemėlapiai (geografijos pamokoje), mokytojai patys rengia skaidres bei kitas metodines priemones.

7. Estetiškos ir palankios ugdymuisi mokyklos patalpos (3.1.2. – 3 lygis). Mokyklos pastatas (tiek vidus, tiek išorė) pilnai renovuotas. Mokomieji pradinukų korpusai ir sporto salės prieiga atskirti rakinamomis plastikinėmis durimis, kas suteikia mokiniams saugumo jausmą. Mokykloje įrengtos vietos kiekvienam bendruomenės nariui pasidėti darbo ir mokymosi priemonės bei asmeninius daiktus. Visi mokytojai turi savo darbo kabinetus. Mokyklos patalpos ir kita aplinka pritaikyta skirtingiems ugdymosi poreikiams. Mokykloje daug įvairių paskirčių erdvių mokinių ugdymo procesui organizuoti. Mokymosi aplinka yra patogi, sveika, atvira, funkcionali ir palanki mokytis daugumoje kabinetų. Mokyklos baldai nauji, patogūs, atitinka higienos reikalavimus, lengvai transformuojami, pagal poreikį ir galimybes atnaujinti. Pavieniai mokiniai įvairiai išnaudoja mokyklos aplinką, stimuliuojančią mąstymą, fizinį aktyvumą, tačiau labai trūksta erdvių pritaikymo bendravimui ir poilsiui.

8. Mokytojų kryptingas mokymasis ir kolegiali pagalba bendradarbiaujant (4.2.1. – 3 lygis). Veikimas kartu yra paveikus. Mokyklos personalas laiko save viena komanda, dirbančia kartu ir siekiančia bendrų tikslų. Pokalbyje su Metodine taryba išryškėjo, kad mokytojai (dažniausiai pagal numatytą veiklos planą vykstančiuose metodinių grupių susibūrimuose) noriai dalijasi savo patirtimi, žiniomis, idėjomis, mokykloje vykę kvalifikacijos tobulinimo užsiėmimai, patirties sklaida metodinėse grupėse sudaro galimybių mokytojams mokytis drauge ir vieniems iš kitų. Tokia kvalifikacijos tobulinimo forma kaip kolegialus mokymasis mokykloje yra priimtina ir tinkamai vykdoma. Mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų ir administracijos nuomone, dauguma pedagogų (apie 80 proc.) suteikia vieni kitiems reikalingą pagalbą, pataria, palaiko iniciatyvas. Kiekvienas pedagogas jausdamasis tikru kolektyvo nariu tobulėja, ugdo savo emocinį intelektą, auga kaip asmenybė. Turimomis žiniomis ir patirtimi dalinamasi ne tik su mokyklos bendruomene, bet ir su rajono bei šalies mokytojais. Sąmoningas ir kryptingas mokymasis vyksta įvairiose mokytojų komandose.

9. Mokyklos atvirumas kaitai (4.2.3. – 3 lygis). Atvirumas socialiniams partneriams paveikus. Tikslingi ir įvairūs mokyklos ryšiai su socialiniais partneriais duoda teigiamą rezultatą visai mokyklos bendruomenei. Mokykla žinoma Ukmergės mieste, bendradarbiauja su įvairiomis Ukmergės ugdymo įstaigomis, miesto gimnazijomis, su kuriomis aptartas ir pagal galimybes suvienodintas mokinių vertinimas. Gimnazijos, kuriose tęsia mokymąsi šios mokyklos mokiniai, teikia duomenis apie mokinių mokymosi, egzaminų rezultatus. Mokinių komunikavimo ir socialinė kompetencijos ugdomos mokyklai bendradarbiaujant su socialinės paskirties įstaigomis, verslo įmonėmis – socialiniai partneriai įtraukiami į mokyklos veiklą, renginius, projektus, pasinaudojama partnerių vidiniais ir materialiniais ištekliais mokinių socialinių įgūdžių lavinimui ir supažindinimui su aplinka. Iš pokalbių su mokyklos administracija, Mokyklos Taryba, tėvais išaiškėjo, kad mokyklos įvaizdis geras, mokykla tinkamai ir laiku informuoja visuomenę apie savo veiklą.

10. Mokytojai dirba įdomiai ir šiuolaikiškai (4.3.1. – 3 lygis). Mokytojų asmeninis meistriškumas ir kompetencija vertinama gerai. Pokalbiuose dauguma mokinių ir tėvų tvirtino, kad mokykloje vyrauja pagarbūs santykiai, bendruomeniškumas, tėvai akcentavo kokybišką ir profesionalų pedagogų darbą. Pokalbyje dalyvavę mokytojai teigė, kad jie domisi pamokos organizavimo naujovėmis. Stebėtų pamokų vertinimas rodo, kad 68 proc. mokyklos mokytojų dirba arba bando dirbti šiuolaikiškai, įdomiai, orientuojasi į mokymosi paradigmą. Mokytojai išmano savo ugdymo sritį. Tai pagrindžia aukščiausia verte (įvertis – 3,5) pažymėtas tėvų pritarimas teiginiams „*Nesamdėme ir nesamdome vaikui korepetitorių tam tikrų dalykų mokymuisi*“, „*Aš esu patenkintas(-a), kad vaikas mokosi būtent šioje mokykloje*“. Mokykloje keliama aukšti mokytojų veiklos lūkesčiai. Mokyklos pateiktoje informacijoje teigiama, kad mokykla iš savo mokytojų tikisi profesionalumo, atsakingo požiūrio į ugdymo procesą ir rezultatus, nuolatinio tobulėjimo, gerosios patirties sklaidos mokykloje, mieste, kūrybiško bendradarbiavimo su Ukmergės mokyklų pedagoginėmis bendruomenėmis.

TOBULINTINI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Sistemingas mokinių poreikių pažinimas ir duomenimis grįstas ugdymo planavimas (2.1.3. – 2 lygis). Orientavimasis į mokinių poreikius yra nesistemingas. Mokykla daug dėmesio skiria mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo informacijai. Ji yra aptariama Mokytojų tarybos posėdžiuose, metodinių grupių, Vaiko gerovės komisijos, tėvų susirinkimuose. Atsižvelgiant į trimestrų, metinių įvertinimų rezultatus, aptariami susitarimai dėl mokinių pasiekimų gerinimo, mokymosi spragų pašalinimo. Esant mokymosi spragoms, mokiniams siūloma lankyti konsultacijas ar individualiai konsultuotis su mokytoju. Tačiau mokykloje tik epizodiškai analizuojami mokinių poreikiai, mokymosi stiliai, veikla pamokose iš dalies diferencijuojama, individualizuojama ar suasmeninama pagal mokinių poreikius, neformaliojo švietimo poreikiai netiriami. Mokyklai rekomenduojama vykdyti mokymosi stilių, saviraiškos poreikių nustatymo tyrimus bei atsižvelgus į gautus rezultatus planuoti ugdomąją veiklą, kuri padėtų geriau tenkinti mokinių poreikius ir siekti geresnių ugdymosi rezultatų.

2. Ugdymo diferencijavimas, individualizavimas ir suasmeninimas atsižvelgiant į mokinių skirtybes (2.2.2. – 3 lygis, nurodytas aspektas – 2 lygis). Diferencijavimas, individualizavimas, suasmeninimas yra neišskirtiniai. Mokyklos dokumentų analizė, pokalbiai su mokyklos savivalda, Vaiko gerovės komisija parodė, kad mokytojai analizuoja mokinių pasiekimus, pažangą, atsiradus spragoms mokiniai nukreipiami lankyti konsultacijas ar individualiai konsultuotis su mokytoju, tačiau vizito metu vertintojai pastebėjo, kad mokytojai mažai dėmesio skyrė užduočių individualizavimui ir diferencijavimui – mokytojai užduotis diferencijavo tik 23 proc. stebėtų pamokų. Atsižvelgiant į šį faktą, vertintojai rekomenduoja mokytojams daugiau diferencijuoti veiklą, parinkti užduotis, atsižvelgiant į mokinių gebėjimus bei mokymosi stilių, sudaryti mokiniams kuo daugiau galimybių patiems pasirinkti užduotis, jų atlikimo būdą, laiką.

3. Vertinimo kriterijų taikymas matuojant mokinių pasiekimus pamokoje pagal išsikeltą uždavinį (2.4.1. – 3 lygis, nurodytas aspektas – 2 lygis). Vertinimo kriterijų aiškumas vertinamas patenkinamai ir yra tobulintinas mokyklos veiklos aspektas. Pasiekimų ir pažangos vertinimas glaudžiai siejasi su mokymosi uždavinio formulavimu pamokoje: jeigu būtų formuluojamas konkretus uždavinys, orientuotas į pamatuojamą rezultatą, tai apibendrinant pamokos veiklas, mokymosi sėkmės ir individualios mokinių pažangos pamokoje matavimas taptų tikslesnis ir prasmingesnis. Stebėtose pamokose stigo išsamios vertinimo informacijos apie individualią mokinių pažangą. Pamokos pabaigoje grįžtant prie uždavinio įgyvendinimo tikslinga matuoti ne uždavinyje numatytą atlikti užduočių kiekį, o numatyti kriterijus, pagal kuriuos mokiniams bus vertinamas (ar pats įsivertins). Daugumai mokytojų rekomenduotina kiekvienai skiriamai užduočiai numatyti aiškius kriterijus. Aiškūs ir su mokiniams aptarti užduoties vertinimo kriterijai sudaryti mokytojams galimybę teikti pažangą skatinantį grįžtamąjį ryšį, leisti mokiniams tinkamai analizuoti ir vertinti bei įsivertinti savo pažangą, kas stiprintų mokinių savivoką ir motyvaciją siekti geresnių mokymosi rezultatų.

4. Mokyklos teritorijos panaudojimas ugdymuisi (3.2.1. – 2 lygis). Mokyklos teritorija iš dalies tinkamai naudojama ugdymo procesui. Mokykla turi aikštiną, sutvarkytą estetišką aplinką, išskyrus seną bendrabučio priestatą, kuris yra nesaugus mokiniams. Iš pokalbių su mokytojais ir mokiniams paaiškėjo, kad esant palankiam klimatui kūno kultūros pamokos vyksta mokyklos stadione. Dalis mokyklos mokytojų domisi mokymosi ne mokykloje galimybėmis ir organizuoja realaus pasaulio pažinimu grįstą ugdymą už mokyklos ribų esančiose aplinkose. Remiantis mokinių pokalbiais bei Metodinės tarybos teigimu, pavienės biologijos, geografijos pamokos vyksta mokyklos prieigose. Mokyklos ugdymo plane yra numatyta edukacinių išvykų tvarka, tačiau jas organizuoti mokytojai gali tik ne pamokų metu.

5. Planų gyvumas įgyvendinant mokyklos bendruomenės išsikeltus tikslus ir uždavinius (4.1.1. – 2 lygis). Vadovavimasis planais organizuojant veiklas yra iš dalies veiksmingas. Metiniai, metodinių grupių (pradinių klasių, dalykininkų ir klasių vadovų) veiklos planai iš dalies dera su mokyklos strategija. Metodinėje taryboje susitariama dėl analizuojamų klausimų, tačiau svarstomi klausimai dažniausiai nederinami su veiklos planuose numatytomis priemonėmis, planuose nenumatyti konkretūs, pamatuojami laukiami rezultatai, susiję su mokinių pasiekimais ir pažanga, o nekonkretūs nutarimai neleidžia suprasti, kokie yra laukiami rezultatai. Planų įgyvendinimo rezultatai nepamatuojami, todėl neaišku, ar įgyvendinami. Mokyklai tikslinga susitarti, kaip derinti mokyklos veiklos planavimą visais lygmenimis, planuoti konkrečias, aiškias priemones uždaviniams pasiekti, numatyti ir dokumentuose fiksuoti konkrečius, pamatuojamus laukiamus rezultatus, apsibrėžti, kokia jų reikšmė mokinių mokymosi pasiekimams gerinti. Jeigu mokykla veiksmingai pasinaudotų apklausų, įsivertinimo duomenimis, tikėtina, kad duomenimis grįsti veiklos tikslai ir uždaviniai taptų realia veiklos tobulinimo prielaida ir sąlyga.